

9 Särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, SLF

Lag om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (1990:659, SLFL)

Lag om särskild löneskatt på pensionskostnader (1991:687, SLPL)

Lag om allmän försäkring (1962:381, AFL)

Socialavgiftslagen (2000:980, SAL)

Lag om inkomstgrundad ålderspension (1998:674, LIP)

Prop. 1989/90:110 Skattereformen

Prop. 1990/91:54 Kvarvarande frågor i skattereformen

Prop. 1991/92:60 Ändring i SLFL

Prop. 1993/94:220 Ändring i SLFL

Prop. 1996/97:21 Vinstandelsstiftelser

9.1 Allmänt

Bakgrund

I samband med skattereformen 1991 infördes lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (SLFL). Tidigare betalades inga avgifter på inkomster som uppbars av personer som var överåriga, dvs. personer som hade fyllt 65 år vid årets ingång. En av grundtankarna i samband med skattereformen var att all arbetsersättning och all inkomst av näringsverksamhet skulle beläggas med socialavgifter eller någon motsvarande skatt (jfr. prop. 1989/90:110 s. 379). För inkomster som ger rätt till förmåner, bl.a. sjukpenning och ålderspension, tas fulla arbetsgivaravgifter respektive egenavgifter ut. För inkomster som inte är förmånsgrundande infördes därför bestämmelser om att särskild löneskatt i stället skulle tas ut.

Den särskilda löneskatten skulle enligt de ursprungliga tankarna motsvara den del av socialavgifterna som kunde anses som skatt i ekonomisk mening, t.ex. arbetsgivaravgifter på inkomster som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Avgifter tas i dessa fall ut trots att ersättningen inte är förmånsgrundande. Som ytterligare exempel kan nämnas att föräldraförsäkringsavgiften även föräldrapenningförmåner för dem som inte är förvärvsarbetande. I prop. 1989/90:110 s. 381 uttalas att skattesatsen för löneskatten ska vara lika för arbetsgivare och egenföretagare. Utgångspunkten för

beräkningen av skattesatsen var egenföretagarnas socialavgifter i form av egenavgifter och att löneskatten skulle utgöra en viss schablonmässigt beräknad kvotdel av egenavgifterna. Procentsatsen för SLF ska ändras bara vid större förändringar i uttaget av socialavgifter.

Procentsatser

Procentsatsen för SLF är i de flesta fall 24,26 %. Personer som är födda 1938 eller senare och har hel ålderspension hela året betalar dock SLF på inkomst av aktiv näringsverksamhet med 16,16 %. Dessa personer ska dessutom betala ålderspensionsavgift enligt reglerna för egenavgifter med 10,21 %. Deras inkomster är också pensionsgrundande.

SLP

Observera att det även finns en annan form av särskild löneskatt. Den som utfäst en tjänstepension ska betala löneskatt enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader (SLP). Underlaget för SLP redovisas i företagets/företagarens självdeklaration och underlaget för skatten fastställs vid inkomsttaxeringen. Skattesatsen är 24,26 % och tas ut på kostnader för anställdas pensionering, t.ex. kostnader för tjänstepensionsförsäkringar, avsättningar för framtida pensionsutbetalningar samt på utbetalda pensioner i vissa fall. Reglerna för SLP finns beskrivna i Handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet m.m. vid 2002 års taxering del 3 kapitel 12.

9.2 SLF på löner

65 år eller äldre

SLF ska för 2002 betalas med 24,26 % på löner och andra ersättningar till arbetstagare som vid årets ingång fyllt 65 år enligt samma regler och principer som gäller för arbetsgivaravgifter.

Sedan 1999 beräknas särskild löneskatt efter två olika procentsatser. Enligt 1 § SLFL ska SLF för varje år betalas med 16,16 % på lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid årets ingång är 65 år eller äldre och i övrigt med 24,26 %. Eftersom äldre bestämmelser ska gälla för personer födda 1937 eller tidigare ska löneskatt för 2002 betalas med 24,26 % på ersättning för arbete till den som vid årets ingång fyllt 65 år. Först 2003 fyller personer födda 1938 65 år. Den lägre procentsatsen för den särskilda löneskatten kommer för arbetsgivare därför att tillämpas första gången 2004.

Att äldre bestämmelser ska tillämpas för dem som är födda före 1938 framgår av 4 p. av ikraftträdandebestämmelserna till lagändring införd i SFS 1999:967. Enligt denna punkt ska 1 § tillämpas i dess lydelse enligt lag (1998:340) om ändring i SLFL.

Utsända

Av 1 § 3 st. SLFL framgår att vid bestämmande av skatteunderlaget ska bestämmelserna i 2 kap. 4-15 och 17-25 §§ SAL tilläm-

Utländsk arbetsgivare	pas. Det innebär att samma regler som gäller för beräkning av arbetsgivaravgifter gäller vid uttag av SLF. Det ska vara fråga om ersättning för arbete i Sverige till en fysisk person som inte har F-skattsedel. Utsändningsreglerna i SAL tillämpas också på SLF. Däremot gäller inte bestämmelserna när en utländsk arbetsgivare på motsvarande sätt sänder hit arbetstagare eftersom SLF är en skatt och inte en socialavgift. Utländsk arbetsgivare som inte är obegränsat skattskyldig i Sverige ska därför inte omfattas av SLF.
Utvidgat arbetsgivarbegrepp	Underlaget för SLF är detsamma som för arbetsgivaravgifter, dvs. förutom löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete ska SLF också betalas för annat som ges ut med anledning av avtal om arbete. Det finns således inget krav på att den skattskyldige till SLF ska ha varit arbets- eller uppdragsgivare i förhållande till den som mottagit en ersättning för vilken SLF ska betalas (jfr. beträffande arbetsgivaravgifter avsnitt 8.2.4.7.
Privatpersoner	Även reglerna om ersättningar till privatpersoner i 2 kap. 6 och 7 §§ SAL ska tillämpas på SLF.
Beloppsgräns	Hänvisningen till SAL innebär att samma beloppsgräns, 1 000 kr, även gäller för SLF. Vidare innebär hänvisningen till SAL att löneskatt exempelvis inte ska betalas på ersättningar till idrottsutövare som understiger halvt prisbasbelopp m.m. I 1 § 2 st. SLFL finns bestämmelser om s.k. trohetsrabatter (t.ex. s.k. frequent flyer-rabatter) motsvarande samma regler på avgiftsområdet. Dessutom finns i samma stycke bestämmelserna om ersättningar och förmåner från utländsk utgivare. Om ersättningen eller förmånen har sin grund i en anställning i Sverige och det inte finns något anställningsförhållande mellan mottagaren och den utländska utgivaren, är det den svenska arbetsgivaren som är skattskyldig för SLF. Se vidare kapitel 8 avsnitt 8.2.1.4 och 8.2.1.5,
Idrottsutövare	
Trohetsrabatter	
Ersättning från utländsk utgivare	

9.3 SLF på vinstandelsmedel

Enligt 1 § 1 st. 6 p. SLFL ska särskild löneskatt betalas av arbetsgivare på avsättningar till sådan vinstandelsstiftelse som avses i 3 kap. 2 § 2 st. AFL. De kvalifikationskrav som anges i denna bestämmelse innebär bl.a. att bidragen ska ha varit avsedda att vara bundna i minst tre kalenderår och på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Vidare krävs att det inte är fråga om bidrag som ett fåmansföretag eller fåmansägt handelsbolag lämnar till företagsledare eller delägare eller vissa närstående till dessa kategorier.

Som nämnts ovan var en av grundtankarna bakom skattereformen att alla slag av förvärvsinkomster skulle behandlas likformigt. I de fall inkomsterna grundar rätt till socialförsäkringsförmåner tas

socialavgifter ut. Beträffande inkomster som inte grundar sådana förmåner begränsas uttaget till den särskilda löneskatten. Det var mot denna bakgrund som skyldigheten att betala SLF på avsättningar till vinstandelsstiftelser infördes från 1997. I prop. 1996/97:21 s.25 anförde regeringen att det finns stora likheter mellan överföringar till vinstandelsstiftelser och avsättningar till pensioner, för vilka det sedan tidigare tas ut särskild löneskatt (SLP).

Ej PGI

Skyldigheten att betala SLF på vinstandelsmedel inträder när medlen faktiskt överlämnas till stiftelsen. De bidrag som överlämnas till stiftelsen är inte pensionsgrundande inkomst för den anställde. Ej heller vid utbetalningen av vinstandelsmedlen utgör de PGI för mottagaren (2 kap. 14 § LIP) eller underlag för arbetsgivaravgifter/SLF för utgivaren (2 kap. 18 § SAL). Detta under förutsättning att de ovannämnda kvalifikationskraven är uppfyllda. Skatteplikt för den anställde uppkommer först när medlen utbetalas från stiftelsen. Stiftelsen ska redovisa utbetalda medel på kontrolluppgift. Eftersom utbetalningen i normalfallet inte utgör underlag för vare sig arbetsgivaravgifter eller särskild löneskatt ska ersättningen redovisas vid kod 31 på kontrolluppgiften.

Se vidare om vinstandelsstiftelser i kapitel 8 avsnitt 8.2.7.8.

9.4 SLF på vissa försäkrings- och avgångsersättningar

Särskild löneskatt ska också betalas av den som ger ut vissa ersättningar på grund av avtalsförsäkringar enligt 1 § 1 st. punkterna 1-5 SLFL. Med avtalsförsäkringar avses försäkringar som grundar sig på kollektivavtal och vars premier i regel bestäms efter schablonmässiga grunder. Huvudprincipen för dessa slag av ersättningar, i den mån de är skattepliktiga, är att de är förmånsgrundande och underlag för fulla socialavgifter såvida ersättningarna inte är angivna i SLFL. Exempelvis är olika slag av avgångsvederlag från arbetsgivare underlag för arbetsgivaravgifter. Om en ersättning utgör underlag för SLF ska utbetalaren däremot inte betala arbetsgivaravgifter, vilket framgår av 2 kap. 16 § SAL. Se också prop. 1990/91:54 s.161 ff. och 319 f. Följande ersättningar av försäkringskaraktär utgör underlag för SLF.

Avgångsbidragsförsäkring

1. Ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring (AGB) som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare. Med AGB avses sådan försäkring som meddelas av Arbetsmarknadens Försäkringsaktiebolag (AFA). Vidare avses ersättning på grund av sådan kollektiv avgångsbidragsförsäkring i annan försäkringsanstalt som beträffande ersättningens storlek och övriga villkor motsvarar kollektiv avgångsbidragsförsäkring hos

AFA (prop. 1990/91:54 s. 320). Avgångsbidrag betalas ut till den som förlorat sin anställning och för den som därvid blivit långvarigt arbetslös.

Avgångsersättning från stat och kommun m.fl.

2. Avgångsersättning (AGE) som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring utbetalas av stat och kommun m.fl. eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund, Svenska Kommunförbundet eller Landstingsförbundet (jfr prop. 1991/92:60 s. 87). Med AGE avses sådan avgångsersättning som staten enligt kollektivavtal betalar ut till arbetstagare. Även ersättningar som utbetalas via den trygghetsstiftelse som finns på det statliga området anses omfattade av bestämmelsen. Likaså omfattas avgångsersättningar enligt kollektivavtalet om avgångsförmåner för kommuner och landsting (AGF-KL). Med annan arbetsgivare avses kommunala företag.

Trygghetsavtal

3. Avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal. Med detta avses sådan ersättning som utgår enligt trygghetsavtal slutet mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare, exempelvis trygghetsavtalet mellan Privattjänstemannakartellen och arbetsgivarorganisation, och som fastställs under ledning av ett s.k. trygghetsråd (prop. 1991/92:60 s. 320). Observera att inte alla former av ersättningar som utbetalas på grund av trygghetsavtal ska beläggas med SLF, utan att vissa bidrag i stället ska vara pensionsgrundande och utgöra underlag för arbetsgivaravgifter. Enligt bestämmelser i flera trygghetsavtal på såväl det statliga som det privata området utbetalas även annat stöd än avgångsersättningar till enskilda arbetslösa personer. I nyssnämnda prop. uttalas på s. 164 bl.a. följande i frågan:

Utbildningsbidrag m.m.

”Dessa andra bidrag har inte försäkringskaraktär. I stället är det den individuella situationen och behovet av t. ex. utbildning som leder till ett beslut om visst bidrag, som syftar till att återföra arbetslösa till arbetsmarknaden. De ersättningar som nämns är utbildningsbidrag och bidrag till arbetslösa. I likformighetens och tydlighetens intresse bör därför enligt trygghetsrådet vissa tillägg göras till 11 kap. 2 § första stycket AFL så att det klart framgår att dessa ersättningar anses som inkomst av anställning. Med hänsyn till de förändringar som företagits i 11 kap. 2 § AFL i samband med skattereformen bör det enligt min bedömning emellertid inte råda någon tvekan om att de ersättningar trygghetsrådet nämner utgör inkomst av anställning. Tillräckliga skäl att undanta ersättningarna från uttag av socialavgifter anser jag däremot inte föreligga. Jag anser det därför inte erforderligt att av denna anledning företa någon förändring i stadgandet.”

Viss AGS-ersättning

4. På ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring (avtalsgruppsjukförsäkring, AGS) som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till förtidspension eller till sjukbidrag ska SLF betalas. AGS är ett komplement till sjukpenning och förtidspension /sjukbidrag enligt AFL. I den mån belopp som utges enligt AGS ska komplettera sjukersättning enligt AFL ska beloppet i stället vara pensionsgrundande och underlag för arbetsgivaravgifter.

Viss ersättning från TFA

5. SLF ska betalas på ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst. Sådana ersättningar från trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) är i de flesta fall förmånsgrundande och därför underlag för arbetsgivaravgifter. Detta gäller för ersättningar som avser att täcka inkomstbortfall under akut sjukdomstid. Motsvarande gäller för ersättning för bestående arbetsoförmåga om beloppet avser att täcka inkomstförlust och utgår som periodisk livränta. Sådan ersättning anses utgöra kompensation för mistad inkomst. I de fall ersättningen utgår i form av engångsbelopp och inte avser kompensation för mistad inkomst är ersättningen inte förmånsgrundande och därför tas endast särskild löneskatt ut (jfr prop. 1990/91:54 s. 165).

I 1 § 4 st. SLFL finns bestämmelser om att vissa ersättningar för arbetsskada som utges efter utgången av juni 1993 inte ska beläggas med SLF. Bestämmelsen tillkom med anledning av de skärpningar som gjordes i LAF och som trädde i kraft den 1 januari 1993 och den 1 juli 1993. Regeln innebär att ersättning från TFA undantagits från SLF under de i lagtexten angivna förutsättningarna. Undantaget gäller dock endast ersättningar som för en och samma arbetstagare beräknats på lönedelar som inte överstiger 7,5 prisbasbelopp. (Jfr prop. 1993/94:220 s. 34 ff.).

Det är den som betalar ut de nämnda ersättningarna, dvs. försäkringsanstalten, trygghetsfonden etc., som ska betala den särskilda löneskatten eller i förekommande fall arbetsgivaravgifterna.

9.5 SLF för näringsidkare m.m.

Enligt 2 § SLFL ska fysisk person eller dödsbo i stället för egenavgifter enligt SAL betala särskild löneskatt med 24,26 % på överskott av passiv näringsverksamhet enligt IL här i landet. Inkomster från en självständigt bedriven näringsverksamhet utomlands utgör enligt 2 kap. 23 § IL alltid passiv näringsverksamhet. Den utgör däremot inte underlag för SLF. Inte heller ska

egenavgifter enligt SAL betalas på inkomster från den utomlands bedrivna näringsverksamheten. Se vidare om begreppet passiv näringsverksamhet i kapitel 7 vid avsnitt 7.3.2.

Särskild löneskatt tas ut med 16,16 % på inkomst som avses i 3 kap. 3-9 §§ SAL om personen före årets början fyllt 65 år eller inte fyllt 65 men under hela året uppburit hel ålderspension. Regeln innebär att dessa kategorier ska betala SLF på alla slags inkomster som är avgiftspliktiga för egenavgifter enligt 3 kap. 3-8 §§ SAL, dvs. främst inkomst av aktiv näringsverksamhet här i landet m.fl. ersättningar. Vid beräkningen av skatteunderlaget gäller 3 kap. 9-11 §§ och 12 § 1 st. SAL i tillämpliga delar. Det innebär exempelvis att sjukpenning och liknande förmåner inte ska ingå i underlaget för SLF.

**Förtida uttag av
hel ålderspension**

Bestämmelsen om att SLF i vissa fall ska tas ut med 16,16 % gäller inte för personer födda före 1938. Hel ålderspension kan betalas ut fr.o.m. den månad den försäkrade fyller 61 år. Personer födda 1938 eller senare som under 2002 har gjort förtida uttag av hel ålderspension hela året och som samtidigt bedriver en aktiv näringsverksamhet ska betala SLF med 16,16 % samt därutöver betala ålderspensionsavgift med 10,21 % enligt 3 kap. 15 § SAL.

Avlidna

För personer födda 1937 eller tidigare gäller äldre bestämmelser som innebär att för dessa kategorier ska SLF betalas med 24,26 % om personen före årets början fyllt 65 år eller inte fyllt 65 men under hela året uppburit hel ålderspension. SLF betalas då förutom på passiv näringsverksamhet även på de inkomster som är avgiftspliktiga för egenavgifter enligt 3 kap. 3-8 §§ SAL. Då ska ålderspensionsavgift enligt SAL inte betalas.

Särskild löneskatt betalas med 24,26 % på nyssnämnda inkomster för den som avlidit under året. Att socialavgifter i form av egenavgifter inte ska betalas för den som avlidit under året framgår av 3 kap. 12 § SAL.

SLF med 24,26 % ska dessutom betalas på sådan avtalsgrupp-sjukförsäkring och trygghetsförsäkring som enligt 15 kap. 9 § IL utgör inkomst av näringsverksamhet. Beträffande trygghetsförsäkringen gäller detta till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst.

SLF ska inte betalas om underlaget för skatten understiger 1 000 kr.

9.6 Bestämmande, redovisning och betalning av SLF

Om bestämmande, redovisning och betalning av SLF stadgas i 3 § SLFL som hänvisar till 4 kap. SAL, som i sin tur hänvisar till bestämmelserna i SBL. Det innebär att SLF på löner m.m. enligt 1 § SLFL redovisas i skattedeklaration på samma sätt och efter samma regler som gäller för arbetsgivaravgifter. Underlaget för löneskatt enligt 2 § fastställs vid den årliga taxeringen enligt samma regler som gäller för socialavgifter i form av egenavgifter. Avdrag medges för årets beräknade löneskatt med högst 20 % av underlaget enligt 16 kap. 30 § IL beträffande näringsverksamhet och enligt 12 kap. 36 § IL beträffande tjänst. För den som ska betala SLF enligt 2 § ska skatten normalt ingå i den debiterade F-skatten eller den särskilda A-skatten för inkomståret.